

obraža, ko se mora boriti za obstanek. Ni čuda torej, ako propade učitelj dušno in telesno in mu ginejo moči, saj mora čisto — stradati! Žalostno a resnično!

Prav imajo torej učitelji, ako prestopajo k sodišču, tam imajo boljše plače in tudi večji ugled. Tudi med učiteljskimi žene vre, in dasi smo neizkušeni, vemo vendar, da je učitelj trpin in da še vedno velja izrek: „Quem dii odere — — —“ Izmed 90 gojencev, ki so sedaj na učiteljski, jih je namenjenih le kakih 25 k učiteljstvu in še ti pojdejo večinoma na Štajersko. Vsi drugi pa si bodemo poiskali boljšega kruha, kot pa ga je zaničevani ljudski vzgojitelj!

Ako hočete torej delavnih učiteljev, dajte jim toliko, da bodo mogli živeti, kot se spodobi učiteljem, in jim ne bode se boriti z bedo in umreti lakote, potem hočemo delati i mi za blaginjo in za prospeh domovine. In upamo tudi, da nas sedaj ne prevara up in nam opomorete iz bede. *)

Učiteljski.

Iz Idrije. (Petindvajsetletnica.) Iz krogov idrijskega učiteljstva prihajajo zadnja leta le žalotna poročila. Komaj 3 leta so minila, in idrijska šola je izgubila štiri učitelje.

S tem večjo radostjo pa danes naznanjam cenjenim čitateljem veselo vest o praznovanju petindvajsetletnice blag. g. c. kr. ravnatelja Alojzija Novaka. Dne 18. prosinca 1873. l. je bilo, ko je g. slavljenec nastopil službo učitelja na c. kr. rudniški šoli v Idriji. Četrto stoletja je poteklo v večnost in dne 18. prosinca 1898. l., ki je obhajal petindvajsetletnico tukajšnjega službovanja, je bil on edini izmed vseh onih, kar jih je ob njegovem nastopu delovalo na tej šoli; le njega — hvala Bogu — še ni pobrala bleđa in neizprosna smrt. V teku 25 let je delovalo na tej šoli več mlajših učiteljev kakor je gosp. ravnatelj; a krije jih že črna prst. Po pravici pa moram reči, da je bil g. A. Novak ves čas svojega delovanja na tukajšnji šoli vsem tovarišem in tovarišicam odkritosrčen prijatelj in tudi kot ravnatelj šole jim je vedno bil in jim je še skrben in nepristranski voditelj. In prav to složno delovanje med g. ravnateljem in učiteljstvom kakor tudi redki slučaj, da bi učitelj deloval na enem mestu dolgih 25 let in še bolj redki slučaj v Idriji, kjer ima bela smrt posebno bogato žetev, je narekovalo idrijskemu učiteljstvu sveto dolžnost, da na ta dan poslavi po vseh močeh svojega vrlega g. ravnatelja.

Že na predvečer mu je lepo število idrijskih pevcev napravilo podoknico. Po 7. uri se je zbralo pri gostilnici g. F. Kosa 40 večjih učencev, ki so nosili pri sprevedu od imenovane gostilne do šolskega poslopja raznobarvne balončke. Pred šolo so učenci napravili krog, v katerega so stopili pevci in zapeli g. slavljenca tri pesmi. Po končani drugi pesmi se je g. slavljenec vidno ganjen zahvalil pevcem za izkazano mu čast, na kar mu je njegov najstarejši pevski tovariš g. Fr. Kos v kratkih besedah častital k njegovi 25letnici ter mu ob enem izročil v znak ljubezni in spoštovanja dar pevcev. Po odpeti tretji pesmi se je spreved učencev in pevcev vrnil zopet do gostilnice g. F. Kosa, kjer so se potem v gorenjih prostorih zbrali vsi učitelji in učiteljice z g. slavljenecem in pevci k prijetni zabavi. Tudi vrli dekan č. g. M. Arko in blagi podpornik idrijske šolske mladine g. Fr. Goli sta s svojo prisotnostjo pokazala, da v resnici čislata g. slavljenca.

(Konec prih.)

*) Razvidno je, da že učiteljski, ki še niso poskusili grenkosti in bede učiteljskega stanu — ki bi morali vstopiti z navdušenjem in veseljem v službo — obupujejo nad učiteljskim stanom. Če se kmalu in zdatno ne povišajo učiteljske plače, bodo postala naša učiteljska le pripravnice za vojake, kanceliste i. t. d., ne pa za učitelje, katerim so namenjena. Če bo šlo to tako dalje, bo naša dežela kmalu brez učiteljev! Učiteljev nam torej primanjkuje! In če se je „Slovensko učiteljsko društvo“ zavzelo v svoji „spomenici“ v prvi vrsti za učitelje, ni storilo tega morebiti iz kake antipatije do učiteljice ne, nikakor ne! — saj so potrebne tudi učiteljice za boljšanje plač, ampak zaradi tega, ker proti vsled pomanjkanja učiteljev nevarnost naši deželi in našemu narodu in zaradi tega, ker naš učitelj s svojo družino bjeemo zaradi pomanjkanja najpotrebnejšega vsakdanjega kruha boj med življenjem in smrtjo kakor potapljač se človek, ki napenja vse svoje sile, da bi se ote! Videant consules — dokler ni prepozno!

Uredn.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Tvrdka Gričar & Mejač 5% od iztržka 33 K; gosp. Leopold Punčuh, nadučitelj v Spodnji Idriji, nabral v veseli družbi v gostilni Hermana Mallyja 8-60 K; g. Frančišek Gabršek, c. kr. profesor, 2 K; g. Rudolf Horvat, nadučitelj v Zagorju na Notranjskem, na knj. kr. podr. št. 79 6 K; sl. šolsko vodstvo v Šturiji, čisti dohodek šolske veselice v prid konviktu 50 K; g. Ivan Bajželj, učitelj na Jesenicah, nabral v veseli družbi pri Remškarju 8-30 K.

Osobne vesti. Deželni šolski svet kranjski je imenoval stalnimi naslednječasne učitelje in učiteljice: gspdc. Rozo Pirkovič za Polhov Gradec, gspdc. Gizelo Eisenhardt za Belopeč, g. Jož. Berganta za Vinico, g. Frana Zupančiča za Radovico, g. Rudolfa Schillerja za Črnomelj in g. Ivana Zupančiča za Kolovrat. Gospa Marija Levstek, učiteljica v Senožečah, pride v Postojino. Zčasni učitelj g. Viljem Činkel v Stalcarih je stalno nameščen.

Najvišje odlikovanje. Nadučitelj v Klani na Goriškem, g. Jakob Luznar, je odlikovan s srebrnim zaščitnim križcem. Častitamo!

Jabolčne in hruškove cepiče (Bellefleur, Calvill, Epping, Reinette, Ciderbirne, Magdalene i. dr.) daje šolskim vrtnarjem brezplačno g. Jos. Petkovšek, učitelj v Velesovem pri Cerkljah (Gorenjsko.)

Šolski muzej slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva. Visoki deželni zbor kranjski je dovolil dne 4. t. m. za muzej 1100 gld. podpore in sicer skozi deset let po 100 gld., prvo leto pa še posebej 100 gld. ustanovnine.

Petričevi šolski zvezki. Visoki c. kr. dež. šolski svet kranjski je na postavi m. u. z dne 27. vel. travna 1881. l., št. 7973 zaradi opazke „v prid učiteljskemu konviktu“ prepovedal rabiti te zvezke na javnih ljudskih šolah. G. Petrič je uložil na vis. c. kr. dež. šol. svet prošnjo, da se sme razprodati sedanja zaloga, na novih zvezkih bo pa izostala opazka „v prid učit. konviktu“. Ker je s to odredbo prizadeto občutno tudi „Društvo za zgradbo učit. konvikta“ in najbolje pa g. P. sam, upamo, da se ta stvar kmalu in ugodno reši za društvo in g. Petriča. Mnogi učitelji bodo na sedanjih zvezkih, kar jih imajo v uporabi, prelepili, oziroma debelo prečrtali zgoraj omenjeno opazko na ovitkih. Kdor to stori, sme te zvezke potem rabiti brez skrbi.

Svoji k svojim. V Starem trgu pri Ložu se dobi naš list v gostilni gospe Fr. Žebretove.

Regulacija učiteljskih plač na Kranjskem. „Domovina“ piše: „O tej za naše učiteljstvo važni zadevi bode imel sklepati v tej sesiji kranjski deželni zbor. Da je že skrajna potreba in pravično urediti učiteljstvu plače, pač nihče oporekati ne more, in na drugi strani tudi finančno stanje dežele ni tako neugodno, da bi se ta stvar kolikor toliko do cela izvršiti ne dala. Koliko tisočakov se je že za druge manj nujne zadeve potrosilo v deželi, koje položaj je bil zelo ugoden. Takrat se ni za učiteljstvo nič storilo! Če se ta stan baš sedaj oglašja — pa se oglašja že veliko let — brez uspeha seveda! — so temu krivi tisti, ki so imeli gluha ušesa prej, ko bi se bile plače lahko boljšale, pa se niso, ker ni deželni zbor imel volje to storiti! To je sramota za faktorje, ki učiteljski stan tako — za vrata postavljajo!“

Regulacija učiteljskih plač na Štajerskem. Štajerski deželni odbor je predložil deželnemu zboru načrt zakona o regulaciji učiteljskih plač. Pred vsem se priporoča, da se opusti krajevni sistem ter vpelje osebni status. Meščanski učitelji naj dobivajo za 100 gld. večjo plačo, kakor ljudski učitelji. Voditelji bodo dobivali opravilno doklado. Zčasni učitelji imajo po tem načrtu 420 gld. na leto. Kdor ima pa že spricalo učne usposobljenosti, pa ni še stalno nastavljen, dobi 80%

temeljne plače, določene za stalne učitelje. Učiteljstvo v Gradcu dobi 10% osobne doklade od aktivne plače. Na to 10% osobno doklado ima pravico tudi učiteljstvo, službujoče v krajih, kjer so kopališča, pa le za šest mesecev. Naslov podučitelj odpade. V pokritje stroškov se vpelje šolnina in se bo pobiral šolski davek. Šolnina ne sme presegati 5 gld. na leto. Revni otroci se smejo popolnoma ali deloma oprostiti šolnine. Šolski davek bodo plačevali: a) zakonski pari brez otrok; b) samec in vdovec brez otrok, ki so stari čez 30 let in imajo najmanj 600 gld. letne plače. Šolski davek*) se bo odmeril po plači in se plačeval osem let.

Regulacija učiteljskih plač na Tirolskem. S 1. prosincem so v Inomestu vsem uradnikom, učiteljem in učiteljicam zvišali plače. Po tej regulaciji dobivajo meščanski učitelji 1100 gld. in 6 petletnic po 100 gld. (do sedaj 50 gld.); učitelji 900 gld. (do sedaj 700 gld.), aktivitetne doklade 200 gld. in 6 petletnic po 100 gld. (do sedaj 50 gld.); učiteljice 700 gld. (do sedaj 500 gld.), aktivitetne doklade 120 gld. in 6 petletnic po 100 gld. Na deželi (na Tirolskem) imajo meščanski učitelji 800 gld., ljudski učitelji 600 gld. in učiteljice pa 500 gld. na leto brez aktivitetnih doklad in petletnic; zato dobivajo pa 15% temeljne plače kot stanarino in pa 10% kot desetletnice. (To je res velikodušno?! Uredn.)

Učiteljske plače v Italiji. V Milanu in Rimu nese najnižja učiteljska plača 1600 lir na leto; v Bologniji in Genovi 1500 lir, v Florenciji 1400 lir, v Cremoni 1250 lir, v Bergamu, Benetkah in še štirih drugih mestih 1200 lir itd. V Turinu znaša najmanjša učiteljska plača 1100 lir. V dvajsetih provincijalnih glavnih krajih — med temi važna mesta (Brescia in Modena) z več ko 10.000 prebivalci — je najvišja učiteljska plača 900 lir. Učiteljice imajo v Milanu najmanj 1350 lir na leto, v Rimu 1200 lir, v Cataniji, Parmi, Bologniji, Genovi, v Benetkah in Ferari 1000 lir. Turin je zopet na zadnjem mestu z 950 lirami.

Razširjenje šole. Deželni šolski svet je razširil dvorazredno ljudsko šolo v Sv. Križi pri Turnu v trirazredno. Krajni šolski svet tamošnji pa je sklenil na podstavi tega, da se tretji razred odpre v spomin 50letne vlade presvetlega cesarja početkom

*) Šolnina in šolska obveznost sta si dva nasprotujoča pojma; to je isto, če bi vojak moral plačevati davek zato, ker je vojak! Šolnina bo pa ob enem zopet novo agitacijsko sredstvo naših nasprotnikov zoper novo šolo. Šolski davek bodo pa morali plačevati tudi učitelji, le učiteljice bodo proste. Uredn.

šolskega leta 1898/99., ter v napravo nove učne sobe takoj proračunil del potrebnih novcev.

Da boš dolgo živel, ravnaj se po sledečih zapovedih profesorja Jamesa Samierja: Spi 8 ur, leži na desni strani, imej ponoči v spalni sobi okna odprta, postelj se ne dotikaj stene, nikdar se ne koplji v mrzlejši vodi kakor je človeško telo, pred zajutrkom se sprehajaj, jej malo mesa, ki bodi kuhano, ne pij mleka, čim bolj je mastna jed, boljša je; ne pij nikdar alkoholičnih pijač, ne imej v spalni sobi nikake živali, živi čim več na deželi, podnevu delaj in ne ubijaj svojega temperamenta!

Potujoča izložba. V Meksiki hočejo napraviti ne navadno gospodarsko izložbo. Vsi predmeti bodo izpostavljeni v velikanskem vlakcu kateri bode potoval iz New-Yorka po vseh večjih mestih Amerike. Te razstave bodo kulturno velike važnosti, hkratu pa najboljše reklama razstavljaajočih tvrdk.

Zahvala. Slavna kranjska hranilnica v Ljubljani je na prošnjo podpisanega šolskega vodstva podelila za napravo čebelnjaka v šolskem vrtu znesek 30 gld., za kar se ji presrečno zahvaljuje.

Šolsko vodstvo na Breznici, dne 30. prosinca 1898.

Josip Ažman, nadučitelj-vodja.

Listnica uredništva:

Na desni breg „Soče“: Hvala lepa na poslanem! Veseli nas, da ste se po tolikem času zopet oglašili; pride na vrsto prihodnjic. Le pogumno naprej! — **Na Gorisko:** Tudi prihodnjic. Na Vaše vprašanje glede učiteljev, ki prestopajo k sodišču, vam sporočamo sledeče: Kdor želi stopiti k sodišču v prakso, mora prositi pri okr. sodišču za vsprejem. Učitelji prakticirajo zjutraj pred poukom in popoldne po pouku. Praksa traja jedno leto in sicer prve tri mesece pri kakem okrajnem sodišču in druge tri mesece pa pri deželnem sodišču. Po tej praksi mora prebiti praktikant izpit pri nadsodishču v Gradcu (za Primorje v Trstu). Po tej skušnji je treba zopet šest mesecev prakticirati ter prebiti po tej praksi drugi izpit. Po tem izpitu se pa že lahko prosi za kako izpraznjeno mesto, katerih je pa slučajno sedaj mnogo, tako, da ima dotičnik upanje v 14. mesecih postati kancelist, oziroma asistent z letno plačo 720 + 60 gld. t. j. 780 gld. Kot dohodek se morejo prišteti tudi komisije, ki nesejo na leto okrog 100 gld. Ako dotičnik v petih letih ne avanzuje, se mu plača povisa za 100 gld. To po sedanjem sistemu; po reorganizaciji uradniških plač bo pa plača večja in namesto kvinkvenij se bodo uvedle kvadririje. Avanzuje se lahko v 9. in kdor službuje pri deželnem sodišču, pa celo v 8. plač. razred; a teh je le malo. Kdor je toliko sposoben, da nadomestuje diurnista, dobi že kot praktikant 120 gld. na dan. Pripomniti je še, da drugemu izpitu sledi še tretji in sicer zemljislovnoknjižni izpit. — **G. K. na Goriskem:** Če bo le prostor, že prihodnjic. Živeli! — **Gdč. M. H. v D.:** Brezplačne zahvale sprejemamo le od naročnikov, oziroma naročnic.

GRIGAR & MEJAČ

LJUBLJANA

Prešernove ulice števil 9

prilagojena svojo

bogato zalogo izdelovljene

moške in ženske obleke

v vsaki velikosti ter najboljše perilo in zavrtnice po najnižji ceni.

Kdor si kupuje obleko, ogleda naj si najprvo najino zalogo.

Naročila po meri izvršujejo se točno in ceno na Dunaju.

Ilustrovani ceniki so razpoložljivi franco in zastoj.

P. i. učiteljstvu znižane cene.

V založništvo podpisane tiskarne so izšle in se dobivajo po 50 kr. knjiga:

Pripovedke

iz avstrijske zgodovine

Nabral in priredil

Jakob Dimnik

učitelj v Ljubljani.

Tiskarna R. Milic.

Slovensko učiteljsko društvo

je izdalo in založilo te-le knjige:

Komensky - Ravnar:

„Didaktika“ 50 kr.

Dimnik: „Domoznanstvo

v ljudski šoli“ 50 .

„Učiteljski večeri“ 20 .

Ciperle: „Narodna vzgoja“ 30 .

Vse te knjige se dobivajo pri upravnistvu našega lista; pri urednistvu se pa dobiva:

Dimnik: „Domača vzgoja“ 1 gld.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

Fr. Čuden

urar v Ljubljani

Westni trg št. 25 Sv. Petra cesta 2

prilagojena svojo bogato zalogo vsakovrstnih

žepnih in stenskih ur

budilnikov, prstanov,

uhonov, šivalnih strojev

od 25 gld. naprej,

biciklov od 100 gld. naprej.

Popravila se izvršujejo natančno in točno.

Novi cenovniki na zahtevanje franco in zastoj.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Frančišek Črnač v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco. — Oznaila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/4 strani 5 gld., 1/8 strani 4 gld., 1/16 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petitvrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.